

QUADERN DIDÀCTIC

CASA DEL METGE

DARRERE LES PETJADES DEL DOCTOR CARDONA
EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Objectius didàctics

- Descobrir i valorar La Casa del Metge com a element del patrimoni històric, científic i cultural d'Alcalà de Xivert.
- Analitzar com era la pràctica mèdica i la vida quotidiana entre els segles XIX i XX, comparant-la amb l'actualitat.
- Desenvolupar habilitats d'observació, descripció i interpretació d'elements patrimonials (objectes, documents, espais arquitectònics).
- Fomentar el pensament crític i la reflexió sobre els valors socials, ètics i professionals relacionats amb la medicina i el servei públic.
- Utilitzar un llenguatge científic i històric adequat per expressar idees, hipòtesis i conclusions, tant oralment com per escrit.
- Promoure actituds de respecte, conservació i cura del patrimoni material i immaterial visitat.

Abans de la visita (opcional – 50' en l'aula)

Qui era el doctor Cardona? Investiguem el passat abans d'entrar a la Casa del Metge.

Abans d'entrar a la Casa del Metge, reflexionarem sobre com era la vida i la medicina fa quasi un segle.

L'edifici que visitarem va ser la casa i la consulta del doctor Ricardo Cardona, un metge molt estimat a Alcalà de Xivert que va exercir des dels anys 30 fins als 70 del segle XX.

A través dels seus espais i objectes, descobrirem com treballaven els metges de l'època i com vivien les famílies d'una vila valenciana fa cent anys.

Què sabem ja?

1 Pensa en com és un centre de salut actual. Després, imagina com devia ser fa 100 anys. Escriu tres idees o imatges que et vinguen al cap:

1. _____

2. _____

3. _____

2 Llig aquest text i subratlla tres paraules o expressions que t'ajuden a imaginar com era la Casa del Metge:

“La Casa del Metge és un edifici de finals del segle XIX situat a la plaça Ricardo Cardona d’Alcalà de Xivert. Durant dècades va ser la vivenda i la consulta del doctor Ricardo Cardona, un metge que atenia els seus pacients de dia i de nit, sovint amb pocs mitjans, però amb gran dedicació. Actualment, la casa és un espai museu on podem descobrir la medicina, la vida quotidiana i els valors d’una altra època.”

Paraules subratllades: _____

3 Treballa en grup i escriu dues preguntes que voldries respondre durant la visita. A sota de cada pregunta, escriu una hipòtesi (el que creus que pot ser la resposta).

Pregunta 1: _____

Hipòtesi: _____

Pregunta 2: _____

Hipòtesi: _____

4

Què t'imagines que trobaràs dins la casa?

Descriu breument o dibuixa un element que creus que hi haurà (objecte, sala, moble, instrument, etc.):

Normes de la visita

Abans d'entrar, recorda que estem visitant un espai històric i patrimonial. Cada sala, objecte o moble forma part de la nostra història local i cal cuidar-lo.

Com ens comportem dins la casa:

- Respectem el silenci: parla amb veu baixa per no molestar altres grups i per escoltar millor les explicacions.
- Observem amb atenció: fixat en els detalls, textures, materials i formes; són pistes per entendre el passat.
- No toquem els objectes: són molt antics i fràgils. Si el/la guia et permet tocar-ne algun, fes-ho amb cura.
- Desplacem-nos amb tranquil·litat, sense córrer ni apartar objectes.
- Compartim espai i temps: respectem els torns i escoltem quan algú parla.

Durant la visita eres un/a detectiu del patrimoni, així que necessites:

LLAPIS

QUADERN

OBSERVACIÓ

SILENCI

CURIOSITAT

El meu compromís...

"Durant la visita observaré amb respecte, cuidaré els objectes o compartiré el que descobrisca amb els companys i companyes"

Signatura: _____ Data: _____

Hola, soc Ricardo Cardona

Durant més de quaranta anys vaig atendre els veïns i veïnes d'Alcalà de Xivert en aquesta mateixa casa.

En aquestes parets hi ha milers d'històries: visites a qualsevol hora del dia, fórmules escrites a mà, instruments que hui semblen antics però que aleshores eren un avanç.

Actualment, aquesta casa és un museu que conserva la memòria de com era la medicina i la vida quotidiana al segle XX. Et convida a observar, a pensar i a fer-te preguntes.

La teua missió: investiga cada sala, interpreta les pistes, compara amb el present i anota les teues conclusions.

Endavant!

LA FAÇANA

Art i observació

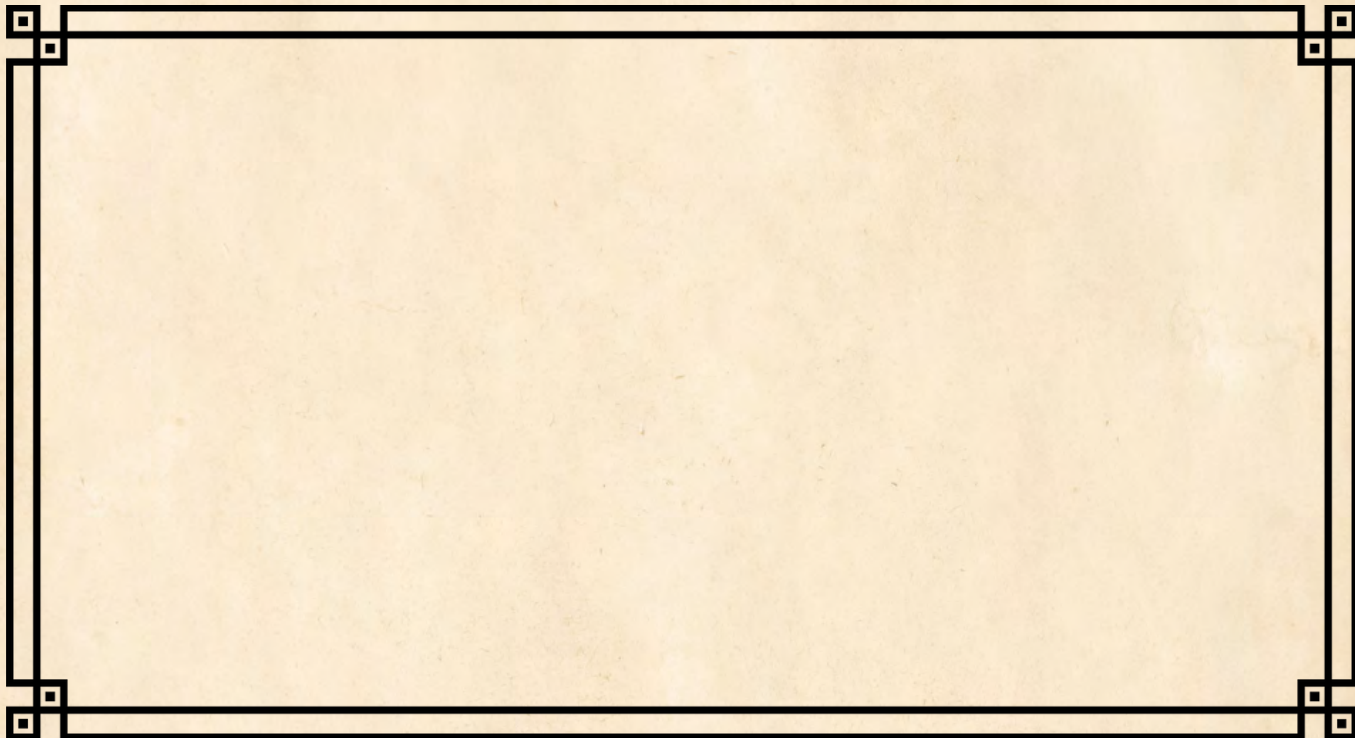
Abans d'entrar a la casa, observa-la amb atenció des de la plaça. La seua façana ens conta moltes coses sobre l'època en què es va construir i sobre la família que hi vivia.

1 Observa i descriu

Fixa't en els elements principals: porta, finestres, balcons, materials, colors, formes... Descripció breu (màxim 3 línies):

2 Dibuixa o esquematitza la façana

Representa la part frontal de la casa. Intenta destacar detalls com les balconades, la porta principal o els ornaments. (Pots utilitzar el llapis per ombrejar i marcar línies de simetria si cal)

3 Analitza l'arquitectura

De quin material penses que està feta la façana?

☐ Pedra ☐ Rajola ☐ Fusta ☐ Ferro ☐ Altres: _____

Quins elements decoratius identifiques?

☐ Motllures ☐ Escaioles ☐ Medallons ☐ Reixes ☐ Altres: _____

4 Matemàtiques i simetria

La façana és simètrica?

☐ Sí ☐ No Per què? _____

Compara proporcions:

L'amplària de la façana és aproximadament ____ vegades l'amplària de la porta.

Quants pisos o plantes té l'edifici? _____

Quina funció creus que tenia cadascuna?

Planta baixa: _____

Primer pis: _____

Segon pis: _____

5 Observa els detalls modernistes (formes naturals, figures, ornaments). Què et diuen sobre la família que hi vivia o el seu estatus social?

EL CORREDOR

Retrats de la família

En aquest corredor trobaràs fotografies i retrats de la família del doctor Cardona. Són més que simples imatges: ens parlen de la seua època, de les seues relacions familiars i del context social en què vivien.

Abans de llegir els peus de foto o les explicacions del museu, observa amb atenció i intenta deduir informació només a partir del que veus.

1 Tria un retrat i escriu què hi veus.

Qui apareix a la imatge?

Com és la seua expressió o postura? Què creus que transmet?

.....

Com és la seua roba i estil? A quina època penses que pertany?

.....

.....

2 Pensa en el moment històric i en el que saps sobre la família del doctor Cardona.

Quin paper creus que tenien aquestes persones dins de la família o la societat del seu temps?

.....

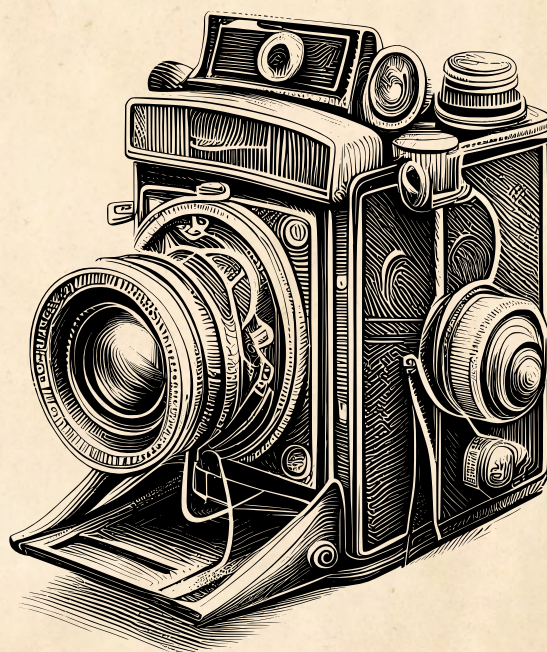
Què et sorprén o et crida més l'atenció d'aquests retrats?

.....

3

La manera de retratar-se o de mostrar-se ha canviat molt amb el temps. Compara els retrats antics amb les fotos actuals (selfies, xarxes socials, etc.):

ASPECTE	RETRATS ANTICS	FOTOS ACTUALS
Objectiu o finalitat		
Expressió i posat		
Tecnologia o tècnica		

LA CONSULTA

Salut, ciència i igualtat

Benvingut/da a la consulta del doctor Cardona! Ací rebia els seus pacients, feia diagnòstics i escrivia receptes. En aquest espai també hi guardava records i reconeixements que ens parlen de la seua vida com a metge i com a veí d'Alcalà.

1 Busca i observa amb atenció els següents elements dins de la sala. Marca els que trobes i anota'n un detall curiós:

☐ Taula del despatx → _____

☐ Títols i diplomes → _____

☐ Medalla o reconeixement → _____

☐ Llibres antics → _____

☐ Caixa forta → _____

Quin d'aquests elements creus que mostra millor la personalitat o valors del doctor Cardona?

2 Tria un objecte que t'haja cridat l'atenció i escriu tres pistes per descriure'l sense dir el seu nom. El teu company/a haurà d'endevinar quin és.

Pista 1: _____

Pista 2: _____

Pista 3: _____

Resposta del company/a: _____

3 Llegeix el fragment següent i reflexiona:

“El doctor Cardona atenia els seus pacients de dia i de nit, sovint sense cobrar, amb l’únic objectiu d’ajudar. Va ser un metge respectat i molt estimat pels veïns i veïnes.”

Quins valors o actituds reconeixes en aquesta manera de treballar?

☐ Vocació ☐ Empatia ☐ Generositat ☐ Responsabilitat ☐ Altres:_____

4 L’orla misteriosa

Davant teu hi ha una orla antiga amb els retrats dels qui van estudiar medicina amb el doctor Cardona. Fixat bé en les cares, la roba i els noms. Què et crida l’atenció?

Mira l’orla durant un minut i després respon:

Quantes persones hi apareixen aproximadament? _____

Com van vestides? (descriu breument)_____

Què creus que representa aquest document?

☐ Una festa ☐ Una família ☐ Uns estudis ☐ Altres: _____

Torna a mirar... Què notes ara? Totes les persones hi tenen alguna característica en comú?

Escriu amb una paraula allò que creus que falta en aquesta imatge:

L’orla mostra els estudiants de medicina de la promoció de 1930 de la Universitat de València. Observant-la... què ens diu sobre la societat d’aquell moment?

Mira cap amunt... A la sala hi ha un forat al sostre. Diuen que, fa anys, la dona del doctor observava des d'allí el que passava a la consulta. Però... és veritat?

Per què creus que està eixe forat?

LA CLÍNICA DEL DOCTOR

En aquesta sala, el doctor Cardona atenia pacients que necessitaven exploracions més detallades o tractaments concrets. Observa amb atenció els instruments i l'espai: cada detall parla de com era la medicina d'aquell temps.

Mira al teu voltant i marca els elements que trobes:

- ☐ Camilla o llit d'exploració
- ☐ Vitrina amb instruments
- ☐ Màquina de rajos X
- ☐ Bàscula o instruments per mesurar
- ☐ Objectes de desinfecció o neteja

Quin d'aquests objectes et sembla més important? Per què?

2 Selecciona l'ús principal de cada objecte:

OBJECTE	SERVIA PER A
Espill metàl·lic	☐ Observar ☐ Curar ☐ Mesurar
Termòmetre	☐ Observar ☐ Curar ☐ Mesurar
Bàscula	☐ Observar ☐ Curar ☐ Mesurar
Embenatge	☐ Observar ☐ Curar ☐ Mesurar
Pinces o bisturí	☐ Observar ☐ Curar ☐ Mesurar

3 Resol la següent sopa de lletres:

L	A	S	I	V	D	A	G	U	L	L	E	S	L
I	H	W	F	Y	V	M	A	R	T	E	L	L	X
R	A	D	I	O	G	R	A	F	I	A	F	F	T
M	E	G	H	E	F	E	X	B	A	T	A	B	E
A	S	I	O	L	B	L	S	N	G	X	G	À	N
L	T	N	T	A	S	L	I	E	P	E	M	S	S
E	E	E	T	V	F	U	K	A	N	R	K	C	I
T	T	C	I	F	E	M	X	N	V	I	J	U	Ò
Í	O	O	S	O	X	X	G	B	J	N	T	L	M
Z	S	L	O	C	J	Y	V	O	W	G	B	A	E
Z	C	O	R	E	K	W	Q	Z	A	A	G	S	T
K	O	G	E	R	E	N	T	A	M	A	N	S	R
H	P	I	S	L	R	H	L	M	U	P	N	H	E
V	I	A	P	E	V	L	L	I	T	E	R	A	B

AGULLES
 BÀSCULA
 XERINGA
 MALETÍ
 RENTAMANS
 RADIOGRAFIA
 TISORES
 BATA
 ESTETOSCOPI
 LLUM
 MARTELL
 TENSIÒMETRE
 LLITERA
 GINECOLOGIA

La màquina de rajos X

En aquesta sala hi ha una màquina molt especial per a l'època: la màquina de rajos X. Gràcies a ella, el doctor podia veure l'interior del cos sense fer cap tall. Era tota una revolució científica!

Mira la màquina i respon:

Quina part del cos creus que s'hi examinava més sovint?

Què t'indica que era una tecnologia avançada per al seu temps?

Ordena els passos d'una radiografia. Posa els passos en l'ordre correcte (de 1 a 4):

- ☐ El pacient es col·loca i ha d'estar quiet.
- ☐ El professional activa la màquina.
- ☐ El metge o tècnic es protegeix de la radiació.
- ☐ Es revela o s'observa la imatge dels ossos.

Els rajos X van canviar la manera de diagnosticar malalties i lesions.

Quins avantatges té aquesta tecnologia respecte a la medicina d'abans?

Quins riscos o precaucions creus que shan de tindre?

**Gràcies per la
teua investigació!**

**ALCALÀ
DE XIVERT //**
ALCOSSEBRE

món25 2000 juntes
d'animació
serveis socioculturals